

Základní odborná škola rolnická Bezručice

1945 - 1950

Inventář

Číslo EL NAD: 511
Evidenční číslo pomůcky: 154

Obsah

Úvod.....	3
I. Vývoj původce archivního souboru.....	3
II. Vývoj a dějiny archivního souboru.....	5
III. Archivní charakteristika archivního souboru.....	5
IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru.....	5
V. Záznam o uspořádání archivního souboru.....	5
Příloha č. 1 – Seznam použitých pramenů a literatury.....	6
Příloha č. 2 – Seznam použitých zkratk.....	7
Inventární seznam.....	8

Úvod

I. Vývoj původce archivního souboru

Lidové školy zemědělské (dále LŠZ) vznikly na základě § 7 zákona č. 75/1920 Sb., kterým se zatímně upravovala organizace lidových škol zemědělských. Za první republiky představovaly nejrozšířenější typ odborných škol. Účelem lidových škol bylo prohloubení vzdělání venkovské mládeže a příprava na praktickou činnost v zemědělství. Lidové školy zemědělské byly školami s povinnou dvouletou školní docházkou s odchylkami, které plynuly z docházky do jednorozhodného učebního kursu při měšťanských školách. O zřízení a také o zrušení lidových škol rozhodovalo Ministerstvo zemědělství (dále jen MZe). Zřízení III. ročníku lidové školy zemědělské bylo možné jen na základě souhlasu Ministerstva školství a osvěty (dále jen MŠO) - viz § 1 zákona č. 75/1920 Sb.

Na základě vládního nařízení č. 208/1942 Sb. o nové organizaci některých ústředních úřadů přešla správa zemědělského školství, s výjimkou lesnických škol, školních statků a zemědělského poradnictví, do kompetence Ministerstva školství a zde také zůstalo i po roce 1945.

Po osvobození od nacistické okupace bylo s okamžitou platností zrušeno vyučování německého jazyka a nauka o Říši, a byla postupně zavedena čeština, občanská a politická výchova a ruština. Čeština byla na lidových školách zemědělských zavedena až od školního roku 1946/1947. Do učebních plánů se opět začaly vracet také odborné předměty zrušené za okupace související s mechanizací zemědělství a zaváděním družstevnictví v novém pojetí (zemědělská technika, strojnictví, meliorace...).

K obnovení činnosti lidových škol zemědělských došlo výnosem MŠO z 18. srpna 1945 č. A-74.928-IV: Prozatímní úprava organizace lidových škol zemědělských (č. 66/1945 Věstníku MŠO). V letech 1945 – 1948 došlo k obnovení vyučování téměř na všech učebních zařízeních zemědělského a lesnického školství a k postupné konsolidaci sítě těchto škol.

Na lidové školy zemědělské dozoraly inspektoráty lidových škol, jejichž síť byla stanovena výnosem MŠO ze dne 21. června 1945, č. A-44.848-IV: Stanovení sídel inspektorátů lidových škol zemědělských (č. 30/1945 Věstníku MŠO). Jejich úkoly podrobně stanovil výnos MŠO z 15. ledna 1946 č. A-50 700-VII: Inspekce na lidových školách zemědělských a učňovských školách zahradnických (č. 85/1946 Věstníku MŠO).

Dne 21. dubna 1948 byl vyhlášen zákon č. 95/1948 Sb. o základní úpravě jednotného školství (školský zákon). Pro oblast zemědělského školství znamenal tento zákon o jednotné škole zestátnění zemědělských škol. Zestátněním škol byl vytvořen předpoklad pro cílevědomé budování a řízení sítě zemědělských učebních zařízení.

Podle výnosu MŠ ze dne 19. června 1948, č. A-92.243-IVa: Změna názvu povinných škol zemědělského a hospodářského směru (č. 95/1948 Věstníku MŠ), byly ve smyslu ustanovení zákona č. 95/1948 Sb., § 33, odst. 1 a § 34, věta první, lidové školy zemědělské přejmenovány na základní odborné školy rolnické (dále jen ZOŠR).

Konkrétní výčet škol pak obsahoval výnos MŠ ze dne 10. srpna 1948, č. A-168 384-IVa: Přeměna lidových škol zemědělských na základní odborné školy zemědělského a hospodářského směru (Věstník MŠ č. 122/1948).

Na území dnešního okresu Tachov poskytovaly ZOŠR dle zmiňovaného výnosu k r.

1948 vzdělání zemědělské mládeži v Bezručicích, Boru, Cebivi, Černošíně, Plané, Starém Sedlišti, Stríbrě a Tachově. Z činnosti zemědělských školských původců vyvíjejících činnost v Cebivi, Černošíně, Starém Sedlišti a Tachově je archivní materiál doposud neznámý. K ZOŠR posléze přibyla škola v Zálezlech, která má doloženo fungování v l. 1952 – 1956. Otazník zůstává nad školou v Lestkově. Tamní LŠZ doložená k letům 1946 – 1948 byla s největší pravděpodobností uzavřena a k jejímu přejmenování na ZOŠR tudíž nedošlo.

ZOŠR měla tři ročníky a vyučovacímí předměty byly – občanská nauka, literární besedy, dějepis a hospodářský zeměpis, odborné nauky zemědělské (hospodyňské), družstevnictví, základy zemědělské ekonomiky – písemnosti.

Školní rok trval 10 měsíců. Vyučování v odborných předmětech bylo doplněno v letním období praktickými cvičeními a pracemi. Chlapci a dívky se zpravidla učili společně. Pokud bylo ve třídě alespoň 5 dívek nebo chlapců, bylo zavedeno skupinové vyučování, ve kterém se chlapci vyučovali zemědělské technice a ruštině, dívky hospodyňské nauce a péči o dítě. Vyučování v odděleních nebylo dovoleno. Na školách s malým počtem žáků se vyučovalo střídavě v prvním a v druhém ročníku.

Na základě vládního nařízení č. 137/1950 Sb. o přenesení působnosti ve věcech některých zemědělských škol na ministerstvo zemědělství, došlo k přechodu ZOŠR do kompetence MZe. Toto nařízení nabylo účinnosti dnem 1. září 1950 a agenda zemědělského školství, kromě učebních zařízení, která tvořila ve smyslu zákona č. 96/1950 Sb. o pracujícím dorostu součást středisek pracujícího dorostu, byla zařazena do skupiny zemědělského školství v I. odboru MZe. Toto nařízení pak bylo s platností od 1. ledna 1953 nahrazeno vládním nařízením č. 108/1952 Sb., které však nic neměnilo na příslušnosti zemědělského školství pod MZe.

Základní odborné školy byly zrušeny a nahrazeny učňovskými školami, které v zemědělství dostaly název učňovské školy zemědělské, na základě realizace vládního nařízení č. 19/1954 Sb. o náborech a přípravě mládeže pro povolání mimo učiliště státních pracovních záloh. Ustanovení uvedeného nařízení dále rozváděla vyhláška Ústřední rady odborů č. 124/1954 Ú. I. o úpravě právních poměrů učňů a o přípravě mládeže pro povolání v pracovním poměru v závodech.

Inspekční obvod pro LŠZ i ZOŠR Bezručice měl sídlo v Plzni.

LŠZ se nacházela v budově měšťanské školy v Bezručicích a měla tři ročníky. V r. 1947 podal školní výbor LŠZ žádost o přidělení konfiskovaného nemovitého zemědělského majetku, konkrétně pole p. p. č. 83 po někdejším majiteli Lorenzu Sacherovi a pole p. p. č. 85 a pastvinu p. p. č. 86 po Emilu Frankovi jako pokusného pole.

Od školního roku 1948/49 byla škola přejmenována na Základní odbornou školu rolnickou.

Na základě výnosu inspektorátu zemědělských škol v Plzni č. 5206 ze dne 10. prosince 1948 pak tehdejší ředitel školy, Josef Kolář, dohodl 10. ledna 1949 s bratry Josefem a Františkem Hlouškovými, vlastníky bývalého velkostatku dr. Emanuela Kumpery, že přenechají uvedený statek s pozemky o výměře 32 ha škole za podmínky, že budou nadále působit jako správci předaných nemovitostí. S dalšími pozemky od jiných přidělců tak měla škola hospodařit na cca 50 ha.

Kdy přesně škola ukončila svou činnost, není z dokumentů zřejmé.

Ředitelé školy :

1945/1946 – 1947/1948 Vojtěch Sloup - LŠZ

1948/1949 – 1949/1950 Josef Kolář – ZOŠR

II. Vývoj a dějiny archivního souboru

Dochované písemnosti ZOŠR, včetně LŠZ, v Bezručicích byly delimitovány z Okresního archivu Domažlice se sídlem v Horšovském Týně (nalezeny ve fondu SZTŠ Horšovský Týn). Okresní archiv Tachov se sídlem ve Stříbře je převzal dne 5. dubna 1978 (číslo přírůstku 232).

III. Archivní charakteristika archivního souboru

V archivním souboru Základní odborná škola rolnická Bezručice jsou uloženy třídní knihy a katalogy z let 1945 – 1950.

Třídní knihy a třídní katalogy byly chronologicky srovnány a zapsány do inventárního seznamu. Třídní knihy z let 1945 – 1950 bylo nezbytné ve fondu ponechat, neboť kdysi byly svázané společně s příslušnými třídními katalogy. Navíc přinášejí informace o výuce na tomto typu školy.

Při inventarizaci nebyly navrženy žádné písemnosti k vnitřní skartaci.

Písemnosti jsou kategorie II.

Jazykem archivního souboru je čeština.

Fyzický stav archivního souboru je dobrý.

Třídní knihy a katalogy jsou uloženy ve dvou kartonech.

IV. Stručný rozbor obsahu archivního souboru

Archivní soubor Základní odborná škola rolnická Bezručice patří k nejlépe dochovaným tohoto typu škol v našem archivu. Z materiálu ve fondu obsaženém je možné udělat si dobrou představu o fungování tohoto specifického typu škol na našem okrese.

V. Záznam o uspořádání archivního souboru a zpracování archivní pomůcky

Archivní soubor uspořádala a pomůcku sestavila Dana Bízová v říjnu 2006 ve Státním okresním archivu Tachov.

V Tachově 14. 08. 2007

Dana Bízová

Příloha č. 1 – Seznam použitých pramenů a literatury

- Zdeněk Černohorský, Dějiny zemědělského školství v Československu, Praha 1980
- kol., Zemědělské učňovské školství v Západočeském kraji, 1945 – 1990, Plzeň 2001
- Sbírka zákonů a nařízení státu československého – ročník 1920
- Sbírka zákonů a nařízení Protektorátu Čechy a Morava – ročník 1942
- Sbírka zákonů republiky Československé – ročníky 1948, 1950, 1952, 1954
- SOkA Tachov, ONV Tachov – Majetková podstata pozemkových reforem – přidělová agenda Bezdrůžice
- Úřední list Československé republiky – ročník 1954
- Věstník Ministerstva školství a osvěty – ročník 1945
- Věstník Ministerstva školství a osvěty – ročník 1946
- Věstník Ministerstva školství, věd a umění – ročník 1948
- Věstník Ministerstva školství, věd a umění – ročník 1952
- Věstník Ministerstva školství a osvěty – ročník 1953

Příloha č. 2 – Seznam použitých zkratk

LŠZ – lidová škola zemědělská

MŠ – Ministerstvo školství

MŠO – Ministerstvo školství a osvěty

MZe – Ministerstvo zemědělství

OA – okresní archiv

ONV – okresní národní výbor

SZTŠ – střední zemědělská technická škola

ZOŠR – základní odborná škola rolnická

Inventární seznam

Úřední knihy

1	Třídní kniha a katalog I.	1945 – 1946	K 1
2	Třídní kniha a katalog I. A	1946 – 1947	K 2
3	Třídní kniha a katalog I. B	1946 – 1947	K 3
4	Třídní kniha a katalog I. C	1946 – 1947	K 4
5	Třídní kniha a katalog II.	1946 – 1947	K 5
6	Třídní kniha a katalog I. A	1947 – 1948	K 6
7	Třídní kniha a katalog I. B	1947 – 1948	K 7
8	Třídní kniha a katalog II. A	1947 – 1948	K 8
9	Třídní kniha a katalog II. B	1947 – 1948	K 9
10	Třídní kniha a katalog I. A	1948 – 1949	K 10
11	Třídní kniha a katalog I. B	1948 – 1949	K 11
12	Třídní kniha a katalog II. A	1948 – 1949	K 12
13	Třídní kniha a katalog II. B	1948 – 1949	K 13
14	Třídní kniha a katalog III.	1948 – 1949	K 14
15	Třídní kniha a katalog I.	1949 – 1950	K 15
16	Třídní kniha a katalog II.	1949 – 1950	K 16
17	Třídní kniha a katalog III.	1949 – 1950	K 17

Název archivu:	Státní okresní archiv Tachov
Název archivní pomůcky : (archivního souboru)	Základní odborná škola rolnická Bezručice
Značka archivního souboru:	ZOŠR Bezručice
Časový rozsah:	1945 – 1950
Počet evidenčních jednotek:	17 (17 úředních knih)
Počet inventárních jednotek:	17
Rozsah bm:	0,24
Stav ke dni:	14. 08. 2007
Archivní soubor zpracovala:	Dana Bízová
Pomůcku sestavila:	Dana Bízová
Počet stran:	10
Počet exemplářů:	6
Pomůcku schválil:	Mgr. Jan Edl